

Rozwój ekoturystyki, czyli gmina jako „Zrównoważony Cel Podróży” Plan działania dla gminy Rząśnik

Społeczny Instytut Ekologiczny
Wrzesień 2008

**(Autorzy: Elżbieta Lenarczyk-Prwieziencew, Aleksandra Priwieziencew, Tomasz
Włoszczowski, Matthew Smith- GRIP Norway)**

Prace wykonano w ramach projektu „Między Bugiem a Narwią. Partnerstwo na rzecz efektywności ekologicznej”, w ramach wsparcia udzielonego przez Islandię, Liechtenstein, i Norwegię poprzez dofinansowanie ze środków Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz norweskiego Mechanizmu Finansowego, a także ze środków budżetu Rzeczypospolitej Polskiej w ramach Funduszu dla Organizacji Pozarządowych oraz współfinansowane przez Samorząd Województwa Mazowieckiego

Spis treści

	<u>strona</u>
Wprowadzenie.....	3
Obszary działania.....	5
1. Cele i działania.....	6
a. Informacja i marketing.....	6
b. Komunikacja publiczna.....	7
c. Rozwój kluczowych atrakcji.....	7
d. Edukacja.....	8
e. Zarządzanie środowiskiem naturalnym/ gospodarka odpadami.....	9
f. Zakwaterowanie.....	10
2. Organizacja pracy i zaangażowanie lokalnej społeczności.....	11
3. Załącznik- ankieta podsumowująca potencjał ekoturystyczny gminy Rząśnik.....	14

Rozwój ekoturystyki, czyli gmina jako „Zrównoważony Cel Podróży”

Plan działania dla gminy Rzaśnik

Wprowadzenie

Czym jest „zrównoważony cel podróży”? Można go nazwać inaczej „zieloną destynacją” (z angielskiego „Green and sustainable destinations”), czy też obszarem typowo ekoturystycznym. Zrównoważony cel, lub zrównoważone miejsce podróży - to obszar, w którym kładzie się szczególny nacisk na rozwój miejscowej turystyki, dbając jednocześnie o zachowanie cech charakterystycznych dla danego regionu i jego statusu ekologicznego. Ekoturystykę definiuje się jako taki rodzaj turystyki, który jest korzystny dla lokalnych społeczności i nie wpływa negatywnie, przeciwnie wpływa pozytywnie na zachowanie walorów przyrodniczych i kulturowych.

Zrównoważony turystyczny „cel podróży”, łączy szereg przedsięwzięć turystycznych, które oferują turystom atrakcje i przeżycia związane z przyrodą i kulturą, mające pozytywny wpływ na dobrobyt lokalnych społeczności oraz zachowanie unikalnych walorów przyrodniczych i kulturowych obszaru.

Oznacza to, że samorzady lokalne - dążąc do zrównoważonego rozwoju gminy jako destynacji ekoturystycznej – powinny:

- myśleć perspektywicznie o średnio i długofalowych korzyściach w dobie szybkiego rozwoju rynku ekoturystycznego,
- dbać o zachowanie świadomości dziedzictwa kulturowego,
- być świetnie zorientowane w problematyce ochrony środowiska.

Takie spojrzenie na turystykę wymaga dokładnego planowania, wymaga zaangażowania miejscowej społeczności oraz otwartości na przyjęcie nowych sposobów myślenia, idei i sprawdzonych przez innych nowatorskich metod działania.

Praca nad zrównoważonym rozwojem gmin wpływa pozytywnie na rozwój gospodarczy, na ochronę środowiska i rozwój kultury danego regionu. Zrównoważona turystyka jest źródłem dochodu i nowych miejsc pracy w gminie, pomaga w dobrym zarządzaniu istotnymi kwestiami związanymi z ochroną środowiska, zatrzymuje turystów na dłużej (dzięki czemu wydają więcej pieniędzy na miejscu) oraz pomaga lepiej zrozumieć miejscową kulturę i historię. Promuje ponadto miejsce jako region turystyczny oferujący liczne interesujące dla turystów atrakcje.

Poniższy plan działania przygotowano z wykorzystaniem podobnych planów rozwoju zrównoważonych destynacji, które z powodzeniem wdrożyła w Norwegii ekologiczna organizacja GRIP. Plan proponuje kroki, jakie gmina Rząśnik może podjąć aby stać się zrównoważonym celem podróży, a więc przyciągnąć na swój teren taki typ turystów który najkorzystniej wpłynie na dalszy rozwój gminy. Plan składa się z dwóch części. W pierwszej określono cele i działania, jakie można podjąć. Cele to oczekiwane wyniki, które powinny być osiągnięte do końca trzyletniego okresu objętego planem. Natomiast działania - to konkretne kroki, które należy podjąć, by osiągnąć cele. W drugiej części planu opisano sposób, w jaki należy zorganizować pracę, kto powinien być w nią zaangażowany i w jakiej kolejności należy podejmować konkretne kroki. Plan nie jest zbiorem sztywnych wytycznych. Powinien być wykorzystany jako rodzaj przewodnika, który można w razie potrzeby modyfikować, dostosowując do lokalnych warunków i potrzeb.

Obszary działania

Metodologia sprawdzona przez GRIP w Norwegii skupia się zwykle na sześciu obszarach działania, które mogą doprowadzić gminę do statusu zrównoważonego celu podróży:

1. Rozwój ekologicznie efektywnych przedsięwzięć/biznesów.
2. Szeroka oferta zajęć przyjaznych dla środowiska.
3. Wyszkoleni pracownicy rozumiejący i potrafiący przekazać znaczenie lokalnych walorów przyrody i kultury.
4. Zmniejszenie na tym obszarze gminy zanieczyszczeń wynikających z transportu.
5. Ograniczenie zanieczyszczeń „wizualnych”.
6. Odpowiedni marketing i łatwo dostępna informacja, która podniesie wiedzę turystów na temat zasobów przyrodniczych, kulturowych i lokalnych atrakcji.

Ponieważ uwarunkowania w Polsce są nieco odmienne, nie jesteśmy krajem tak zaawansowanym we wdrażaniu zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska, wobec tego plan dla gminy Rząśnik został przystosowany do istniejących realiów. Szczególnie na obecnym etapie stawianie wysokich wymogów ekologicznych wszystkim lokalnym przedsiębiorcom może być nierealne, jakkolwiek należy o tym pamiętać w dalszym terminie. Wymagałoby to jednak audytu poszczególnych firm. Do przygotowania tego planu który jest propozycją rozpoczęcia procesu przekształcania gminy w „ekologiczny cel podróży”, przeanalizowano istniejące zasoby i potencjał rozwoju ekoturystyki na podstawie ankiety przeprowadzonej z władzami gminy i pracownikami urzędu gminy (stanowiącej załącznik do niniejszego planu) oraz na podstawie wizyty w terenie. Należy podkreślić że na 8 ankietowanych gmin w regionie między Bugiem a Narwią (Brok, Brańszczyk, Łochów, Małkinia Górna, Nur, Rząśnik, Somianka, Zaręby Kościelne), gmina Rząśnik osiągnęła drugie miejsce czyli 87 punktów na 120 możliwych (zobacz załącznik). Zdefiniowano następujące obszary, gdzie najłatwiej będzie można podjąć konkretne działania i osiągnąć planowane rezultaty :

a. Informacja i marketing

b. Komunikacja miejska

c. Rozwój kluczowych atrakcji

d. Edukacja

e. Zarządzanie środowiskiem naturalnym/gospodarka odpadami

f. Zakwaterowanie

Część 1: Cele i działania

a. Informacja i marketing

Cele:

- *Odwiedzający gminę Rząśnik mają dostęp do aktualnych i sprawdzonych informacji o interesujących miejscach, zakwaterowaniu i możliwościach ciekawego spędzenia czasu,*
- *Odwiedzający wiedzą, że gmina Rząśnik ma status „zrównoważonego miejsca podróży”, czy też „gminy ekoturystycznej”.*

Działania

- Dalszy rozwój tej części strony internetowej gminy, która poświęcona jest turystyce i przeznaczona dla gości z zewnątrz. Tę część strony internetowej można również wykorzystać do promowania działań proekologicznych w gminie i jej statusu „zrównoważonego miejsca/celu podróży” czy „gminy ekoturystycznej”. Należy wyznaczyć osobę, która będzie odpowiedzialna za uaktualnianie informacji turystycznej na stronie co najmniej raz w miesiącu. Na stronie powinny znaleźć się informacje o noclegach, atrakcjach kulturowych, przyrodniczych oraz wydarzeniach. Powinna tam się też znajdować prosta mapa.
- Używanie zwrotów: „zrównoważony cel podróży”, „ekoturystyka”, „Natura 2000” w broszurach i ulotkach oraz na stronie internetowej.
- Umieszczanie herbu gminy na wszystkich materiałach pisemnych (tablice, strona internetowa, ulotki informacyjne).
- Przygotowanie ulotek informacyjnych na temat atrakcji w gminie przeznaczonych do dystrybucji wśród mieszkańców domków letniskowych, by zachęcić ich do korzystania i brania udziału w lokalnych wydarzeniach.
- Podjęcie działań promujących region, przede wszystkim wśród polskich turystów, a zwłaszcza właścicieli domków letniskowych. Zaproponowanie mieszkańcom Warszawy jednodniowej trasy (wycieczki) po ciekawych miejscach w gminie. Warszawa i jej mieszkańcy są potencjalnym bardzo dużym rynkiem dla produktu turystycznego ze względu na niewielką odległość Rząśnika od Warszawy.
- Ustawienie w mieście tablicy informacyjnej wraz z mapą pokazującą lokalizację miejscowych atrakcji (na przykład kościołów), miejsc oferujących zakwaterowanie, ścieżek rowerowych i interesujących tras spacerowych. Na

tablicy powinny znaleźć się również informacje na temat wizji rozwoju gminy (zobacz cz. II, pkt 1.5).

- W dalszej perspektywie należy rozważyć dobre oznakowanie głównych atrakcji takich jak: przeprawa promowa, poldery, punkty widokowe (skarpa w Wincentowie, skarpa nadnarwiańska)

b. Komunikacja publiczna

Cele:

- *Informacje dotyczące komunikacji publicznej są dostępne w internecie i w różnych miejscach na terenie gminy.*
- *Turyści mogą poruszać się po terenie gminy na rowerach lub komunikacją publiczną i dotrzeć w ten sposób do wszystkich ważniejszych atrakcji w gminie.*

Działania:

- W związku z tym, że komunikacja jest dobrze rozwinięta (głównie autobusowa), należy skupić się na zachęceniu turystów do korzystania z jej usług. Jedną z najważniejszych kwestii jest zadbanie o to, by szczegółowe informacje dotyczące rozkładu jazdy pociągów (do Wyszkowa) i autobusów znalazły się na stronie internetowej gminy oraz w wybranych miejscach w gminie, również na nowej tablicy informacyjnej.
- Można rozważyć zorganizowanie wypożyczalni rowerów, najpierw na niewielką skalę (potencjalni klienci to również właściciele domków letniskowych) przy punkcie informacji turystycznej w budynku urzędu gminy.

c. Rozwój kluczowych atrakcji

Cele:

- *W gminie istnieje wiele możliwości spędzania czasu na łonie natury i w miejscach związanych z kulturą.*
- *Atrakcje gminy są łatwo dostępne, czyste i dostosowane do potrzeb turystów.*
- *W Rzaśniku są leśne ścieżki (trasy) piesze i rowerowe przygotowane razem z sąsiadującymi gminami.*

Działania:

- **Trasy turystyczne:** można wzbogacić o informacje dotyczące ich długości, stopnia trudności, miejsc wartych uwagi lub ciekawych zajęć na trasie (np. zbieranie grzybów lub jagód, obecność rzadkich gatunków roślin i zwierząt,

wizyta na zabytkowych cmentarzach). Informacja o ścieżkach powinna znaleźć się na stronie internetowej.

- Kontynuacja współpracy z sąsiednimi gminami i nadleśnictwem w ustalaniu i wyznaczaniu sieci ścieżek rowerowych w Puszczy Białej.
- **Atrakcje i obiekty sportowe:** Informacje powinny być dostępne na stronie internetowej (dotyczy: basenu, boiska, siłowni, hali sportowej-kortu tenisowego w szkole, placu do jazdy na rolkach), w jakich godzinach i na jakich zasadach można z nich korzystać
- **Miejscowy targ:** Należy rozważyć zmianę dnia targowego z czwartku na sobotę, by lepiej wykorzystać ruch turystyczny w weekendy. Aktywna promocja targu wśród miejscowych rolników, rzemieślników i twórców ludowych (np. rzeźbiarzy) może zwiększyć różnorodność sprzedawanych produktów i tym samym atrakcyjność dla gości. Informacja o targu powinna znajdować się na stronie internetowej,
- **Przejażdżki powozem:** Współpraca z właścicielem powozów/bryczek. Przejażdżki można organizować w soboty, jeżeli będzie to dzień targowy, czy przy okazji festynów/jarmarków.
- **Wycieczki zorganizowane:** Należy rozważyć organizację przejażdżek powozem przez łąki (poldery- atrakcja przyrodnicza), najlepiej w ramach całodziśniej trasy obejmującej np. zwiedzanie zabytkowych kościołów oraz unikalnych atrakcji nad brzegiem rzeki (prom w Lubieli).

d. Edukacja

Cele:

- *Pracownicy gminy są świadomi, że gmina prowadzi działania, których celem jest jej rozwój jako zrównoważonego celu/miejsca podróży (czy „zielonej destynacji”).*
- *Prace gminy związane z ochroną środowiska są dobrze znane mieszkańcom i właścicielom domków letniskowych.*

Działania:

- Po rozpoczęciu wdrażania projektu kierownik projektu powinien zorganizować kilkugodzinne lub jednodniowe seminarium dla wszystkich pracowników gminy oraz zainteresowanych projektem lokalnych przedsiębiorców i rolników. Cele seminarium: poinformowanie lokalnej społeczności o

ekoturystyce/ agroturystyce, płynących z niej korzyściach i potencjalnych dochodach dla lokalnej społeczności.

- Należy zorganizować wycieczkę szkolną nad rzekę, która zakończona zostanie sprzątaniami terenów nadrzecznych w pobliżu domków letniskowych. Uczniowie mogą również zająć się dystrybucją ulotek wśród mieszkańców domków letniskowych, by poinformować ich o akcji sprzątania i o tym, jak ważne jest utrzymywanie gminy Rzaśnik w czystości.

e. Zarządzanie środowiskiem naturalnym/ gospodarka odpadami

Cele:

- *Teren gminy nie jest zaśmiecony.*
- *Trasy i ścieżki przebiegające przez teren gminy są wyraźnie oznakowane.*
- *Zmniejszono zjawisko zaśmiecania terenu przez właścicieli domków letniskowych.*

Działania:

- Priorytet stanowią działania związane z ograniczeniem zaśmiecania terenu. W związku z tym, że gmina szuka nowej firmy zajmującej się gospodarką odpadami, nadarza się okazja wybrania firmy zaangażowanej w ochronę środowiska. Nowa umowa musi zawierać zachętę dla ludzi sortujących odpady (np. darmowe odbieranie odpadów segregowanych).
- Dalsza walka ze zjawiskiem wyrzucania śmieci na dzikich wysypiskach. Informowanie właścicieli domków letniskowych o niekorzystnym wpływie na zdrowie i środowisko wyrzucania odpadów na dzikich wysypiskach, w lasach itp. (poza miejscami wyznaczonymi) oraz o karaniu osób łamiących prawo w tym zakresie. Najlepiej zrobić to w formie **listu od gminy**, który przy okazji mógłby informować o działaniach związanych z ochroną środowiska prowadzonych przez gminę i szkoły.
- **Porządkowanie istniejących nielegalnych wysypisk.** To ważny krok, ponieważ łatwiej jest ludziom wyrzucać odpady na nielegalne wysypiska niż na czyste tereny.
- Kontrola, czy wszyscy podpisali umowy.
- Rozważenie możliwości przywrócenia dotacji gminy na odbiór śmieci, by obniżyć cenę usługi.

- Umieszczenie koszy na odpadki na początku i na końcu tras turystycznych. Informacja o statusie tych terenów jako obszarów sieci Natura 2000 na początku tras.

f. Zakwaterowanie

Cele:

- *W gminie jest pięć gospodarstw agroturystycznych, w których turyści mogą zatrzymać się na noc.*

Działania:

- Omówienie z właścicielami obiektu „Sonata” możliwości udostępnienia kilku (ośmiu) pokoi turystom w dni powszednie,
- Omówienie z rolnikami możliwości stworzenia w okresie letnim miejsc noclegowych oferujących również śniadanie (chodzi o jedno- lub dwuosobowe pokoje w domach prywatnych lub gospodarstwach rolnych),
- Agroturystyka: Ważne jest umieszczenie informacji na stronie internetowej ze zdjęciami i cenami. Należy zacząć od Pana Mieczysława Dziubely który już posiada miejsca noclegowe.
- Rozważyć umieszczenie na stronie atrakcji oferowanych przez Pana Raniszewskiego. Może być to początek oferty turystyki zorganizowanej dla grup.

CZĘŚĆ 2	Organizacja i zaangażowanie społeczności
<p>1.1 Kierownik (kierownicy) projektu (osoba odpowiedzialna za organizowanie pracy i kontrolę, czy działania kończą się w terminie)</p>	<p>Władze gminy wybiorą osobę lub osoby odpowiedzialne za rozwój projektu.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Należy ustalić, jaki procent czasu pracy osób odpowiedzialnych za projekt powinno się przeznaczyć na pracę przy projekcie (przynajmniej jedna osoba powinna poświęcić 100 proc. czasu pracy na projekt).
<p>1.2 Spotkanie publiczne (Jego celem jest zaangażowanie jak największej liczby mieszkańców w prace oraz zgromadzenie dobrych pomysłów dotyczących najbardziej istotnych działań. Jeżeli osoby kluczowe są znane można pominąć ten punkt ale realizacja planu traci wtedy na przejrzystości i walorach edukacyjnych)</p>	<p>Kierownik projektu organizuje</p> <ul style="list-style-type: none"> - spotkanie publiczne dla zainteresowanych lokalnych przedsiębiorców, rolników, dyrektorów szkół, organizacji i osób prywatnych. Menedżer zaprasza kluczowe osoby, ale podkreśla, że wszyscy zainteresowani są mile widziani. <p>Plan spotkania:</p> <ol style="list-style-type: none"> a. Otwarcie spotkania przez menedżera projektu i wójta b. Informacja o zrównoważonym rozwoju/ ekoturystyce c. Informacja o planach gminy (plan działania) i o korzyściach dla społeczności lokalnej d. Uwagi/ pomysły/ zalecenia uczestników dotyczące najważniejszych działań i tego, kto powinien znaleźć się w grupie roboczej
<p>1.3 Grupa robocza (Jej rolą jest doradzanie kierownikowi projektu.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Po spotkaniu publicznym kierownik projektu wybiera członków grupy roboczej reprezentujących: lokalnych przedsiębiorców, rolników, organizacje, osoby prywatne. - Grupa robocza powinna spotykać się co najmniej trzy razy w roku. - Jeżeli grupa składa się z dużej ilości osób można ją podzielić na podgrupy tematyczne, z których każda zajmie się danym obszarem działania (np. transport, zakwaterowanie, informacja i promocja)

<p>1.4 Lista atrakcji turystycznych</p>	<p>Kierownik wraz z grupą roboczą jest odpowiedzialny za sporządzenie listy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Należy sporządzić listę aktualnych atrakcji. - Co zrobić, by zwiększyć zainteresowanie nimi? - Co zrobić, by większe zainteresowanie nie wpływało negatywnie na środowisko? - Należy sporządzić listę potencjalnych, przyszłych atrakcji. <p>Uwaga : podczas pracy można wspomagać się wynikami ankiety (zobacz załącznik)</p>
<p>1.5 Wizja (Jedno lub dwa zdania, które wyjaśniają, jakie cele gmina ma nadzieję osiągnąć w ramach pracy przy rozwijaniu zrównoważonej destynacji)</p>	<p>Kierownik projektu jest odpowiedzialny za propozycję uzgodnioną z grupą roboczą.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Wizja powinna być zapisana w strategii gminy i powinna wyrażać zaangażowanie gminy w przekształcanie się w gminę ekoturystyczną, zrównoważone miejsce podróży. <p>Władze gminy przyjmują wizję.</p> <p><i>Przykład:</i></p> <p><i>“Gmina Rzańnik zaprasza i serdecznie wita gości, którzy odwiedzając ją, mają okazję zobaczyć miejsce wyjątkowe pod względem kulturowym i przyrodniczym. Niezmiennie dążymy do zrównoważonego rozwoju poprzez zachowanie naszego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, mając na celu nie tylko dobro własne, lecz także przyszłych pokoleń.</i></p>
<p>1.6 Cele i działania</p>	<p>Kierownik projektu wraz z grupą roboczą określa cele i działania związane z projektem.</p> <p>Proponowana metoda to rozpoczęcie od niniejszego planu i doprecyzowania celów oraz zdefiniowanie działań w poszczególnych dziedzinach. Po dyskusji z grupą roboczą niektóre działania mogą okazać się trudne do wykonania, lub zostać bardziej rozwinięte (np. oznakowanie ścieżek turystycznych może być podstawowe – znaki na drzewach, lub bardziej szczegółowe - tablice informacyjne z mapą, oznakowanie ciekawych punktów na trasie, punktów widokowych, mała infrastruktura typu ławki itp.)</p>

	Grupa robocza powinna wstępnie określić priorytety, jednak końcowa decyzja o kolejności działań zależy od możliwości finansowych.
1.7 Finansowanie i priorytety	<p>Kierownik projektu przedstawia cele i działania władzom gminy.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Władze gminy przyznają środki finansowe /zasoby. - Dostępne środki finansowe /zasoby będą miały wpływ na to, które działania są traktowane jako priorytetowe oraz, ile czasu zajmie realizacja projektu.
1.8 Harmonogram	<ul style="list-style-type: none"> - Proponowany czas trwania - trzy lata. Ważne jest ustalenie priorytetów. Należy rozpocząć od działań najmniej kosztownych i najłatwiejszych do wykonania w pierwszym roku projektu, - Należy rozplanować działania w harmonogramie na kolejne dwa lata projektu, <p>Kierownik projektu wraz z grupą roboczą odpowiadają za harmonogram.</p>
1.9 Co dalej i ocena projektu	<p>Kierownik projektu odpowiada za postępowanie prac.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Co najmniej raz na pół roku organizowane jest spotkanie z władzami gminy i grupą roboczą, na którym dokonuje się oceny postępów.

3.Załącznik : ankieta podsumowująca potencjał ekoturystyczny gminy Rząśnik.

Ocena potencjału gminy – na 120 punktów

Ankieta zawiera 60 pytań

Odpowiedź na każde pytanie punktowana jest od 0 do 2

0 punktów: brak zasobów/brak potencjału/duży problem lub zagrożenie

1 punkt: zasoby dobre/potencjał dobry/problem rozwiązywalny

2 punkty: zasoby duże /potencjał b. dobry/brak problemu

Ankieta została wypełniona na podstawie wywiadu z samorządem.

Każdą odpowiedź należało uzasadnić skrótowo.

1.	Ocena zasobów turystycznych- 56 punktów	0	1	2
1.1	Zasoby przyrodnicze-stopień atrakcyjności obszaru- do 20 punktów			17/ 20
1	Czystość powietrza			2
2	Czystość wody Narew , 4 klasa		1	
3	Atrakcyjność krajobrazu- las, łąki Duża lesistość 30%, oraz unikalne rozległe łąki na torfach 2800 ha +skarpa nad Narwią			2
4	Atrakcyjność krajobrazu-woda (rzeki, jeziora) 2 rzeki		1	
5	Atrakcyjność przyrodnicza- fauna i awifauna Sarny, dziki,dużo bobrów, ptaki- rzadkie okazy			2
6	Rezerваты i inne formy ochrony Natura 2000- jest to najwyższa forma ochrony na poziomie UE!			2
7	Pomniki przyrody		1	
8	Punkty widokowe widok na rozległe ze skarpy w Wincentowie Rzeka Narew bardzo malownicza, meandry wysepki			2
9	Ścieżki przyrodnicze Są piesze szlaki turystyczne po puszczy Białej (4) Szlaki rowerowe / w projekcie / będą wytyczane / projekt Greenways			2
10	Inne unikalne/wyróżniające się elementy przyrodnicze (np. ciekawy widok ze skarpy itp.) Jest wieża nadleśnictwa w Porządziu ale na razie nie dostępna dla turystów. Lesnicy będą się włączać w planowanie ścieżek rowerowych Piękne lasy- grzyby jagody Unikalnym elementem są rozległe łąki (poldery) wciąż koszone			2
1.2	Zasoby kulturowe- stopień atrakcyjności (do 20 punktów)			17/20
11	Zabytki- kościoły, muzea, pałace, inne : 2 kościoły zabytkowe w nowym Lubielu i w Porządziu odrestaurowane		1	

	(zabytki wysokiej klasy) Bloki po PGRowskie Zabytkowe domy drewniane np w Rząśniku sanktuarium			
12	Zabytki- zachowana tradycyjna architektura : Typowe drewniane kurpiowskie / ale nie chronione/ Cmentarz w Wincentowie z okresu powojennego poniemiecki Zbiorowe mogiły w Ochudnie W lesie z Porządzia do Wielątek nowych			2
13	Lokalne atrakcje- wydarzenia publiczne, festyny, święta itp. : Co roku wakacyjny festyn rodzinny w Rząśniku i drugi w Lubielu Uroczyste dożynki gminne Odpust w drugi dzień Zielonych Świątek w Rząśniku, Porządziu, Lubielu Ksiądz organizuje rekolekcje raz na miesiąc Ksiądz współorganizuje festiwal piosenki w Wyszkwowie			2
14	Lokalne atrakcje- lokalni rzemieślnicy, artyści, twórcy ludowi, zespoły, stroje : Stolarze, było wikliniarstwo ale chyba upadło, wycinanki kurpiowskie, hafciarstwo Co do haftów można zamówić u hafciarek Jest artysta ludowy –rzeźbiarz w Lubielu Był zespół Puszcza Biała był ale w zasadzie upadł, być może uda się reaktywacja się w ramach z programu integracji społecznej			2
15	Lokalne atrakcje- jarmarki : Są w każdy czwartek dość duże, na forum spotkań –przygotowany teren z programu odnowy wsi + podczas festynów			2
16	Lokalne atrakcje- produkty rzemiosła, rękodzieła, inne lokalne produkty nie spożywcze : Ogrodnik renowacje Rzeźbiarz w starym Lubielu świątki rzeźbi			2
17	Lokalne atrakcje- ciekawa historia, lokalne legendy : W okolicy zginął dowódca wojsk rosyjskich Pomnik nieznanego żołnierza w Rząśniku przy skrócie do Lubielu (z pierwszej wojny) Historia grupy partyzantów „ kmiółka”			2
18	Lokalne specjały- czy istnieją ciekawe/specyficzne produkty spożywcze i czy są one łatwo dostępne : Bimber owocowy Wędliny robią z własnej hodowli Co nieco sprzedaje się na jarmarku		1	
19	Czy istnieją zróżnicowane możliwości spędzania aktywnie wolnego czasu (sport, wycieczki, łowiska itp.?) Boisko w Rząśniku ogólnodostępne duże z trybunkami Hala przy zespole szkół / bezpłatnie udostępniana, może być kort tenisowy (na zapisy darmowe), siłownia Boisko będzie modernizowane Myśliwi: działają 3 koła łowieckie – Sokół , z Wyszkowa z Pułtusk			2
20	Inne specyficzne atrakcje lokalne(konie, zwierzęta, dla dzieci, przejazdy bryczką, inne?) Pan Dziubeła myśli restauruje stare bryczki		1	

	na forum spotkań można jeździć na rolkach			
1.3	Infrastruktura turystyczna (do 16 punktów)			12/16
21	Istniejąca baza noclegowa- mała (agroturystyka, pokoje, małe pola namiotowe) Jest u Pana Dziubęły ale nie ogłoszone oficjalnie W planie u Pana Raniszewskiego		1	
22	Istniejąca baza noclegowa- większa i średnia (hotele, OW, campingi?) W szkole w Porządziu ewentualnie U księdza : tylko- dla pielgrzymów Dom Weselny		1	
23	Baza żywieniowa- Bary, restauracje, kawiarnie Dom weselny sonata / można zamówić obiad ale wcześniej 20 miejsc noclegowych / planuje rozbudować / poziom normalne ceny , pokoje 3-4 osobowe. Pan Waldemar Abramczyk		1	
24	Baza żywieniowa- istnienie i dostępność produktów lokalnego rolnictwa? Wędliny Warzywa, mleko, sery / nie handlują na zewnątrz / raz w tygodniu 1200 gospodarstw			2
25	Baza sportowa naziemna (rowery, boiska, korty tenisowe, konie, baseny, inne?) Są konie bardzo mało używane do pracy w gospodarstwie. W zasadzie nie udostępniane Kort w szkole, boisko w szkole, siłownia w szkole, mały letni basen przy Urzędzie Gminy			2
26	Baza sportowa wodna (kajaki, kąpieliska, rowery wodne, inne?) Prom w Lubielu- można się przeprowić na drugą stronę Mały basen przy Urzędzie Gminy Brak kąpielisk i wypożyczalni sprzętu wodnego		1	
27	Połączenie- odległość z Warszawy, łatwość dojazdu Autobusy prywatne / dobra komunikacja / PKS prywatne			2
28	Transport na miejscu- czy transport lokalny jest przyjazny dla turysty? Pomiędzy wsiami można się przemieszczać autobusami. Dojazd do Pułtuska przez Pniewo			2
2	Ocena potencjału rozwoju- do 64 punktów			
2.1	Stopień organizacji i informacji (do 18 punktów)			11/18
1	Istniejące zorganizowane przedsiębiorstwa turystyczne (jakie?) Dom weselny sonata Pan Dziubęła, Pan Raniszewski		1	
2	Istniejąca fizycznie dostępna centralna informacja turystyczna (centrum informacji lub inne) W tej chwili nie ma – wkrótce będzie +biblioteka też w nowym budynku		1	
3	Istniejąca informacja turystyczna w Internecie (strona gminy lub inne strony z ofertą) Jest trochę na stronie gminy Będziemy rozbudowywać stronę/ informatyk na stałe zatrudniony		1	
4	Istniejąca informacja turystyczna dostępna w gminie w formie papierowej (mapki, ulotki, przewodniki itp.) Mapa powiatu, mapa gminy (ulotka informacyjna z mapą)			2

5	Istniejący personel zajmujący się promocją i turystyką /przewodnicy zajmujący się turystami : Nie ma w gminie osoby która poświęca 100% czasu. Częściowo 2 osoby Są starsi ludzie którzy są świetnymi a gawędziarzami, można by wykorzystać ich doświadczenie i wiedzę		2
6	Istniejące produkty turystyczne -typu wycieczki/warsztaty/ogniska/inne Brak- jednak Pan Raniszewski organizuje imprezy dla szkół	1	
7	Istniejące lokalne stowarzyszenia, które mogłyby się zająć organizacją turystyki LGD Wyszowska Stowarzyszenie rozwoju wsi Dąbrowa , prowadzą szkołę społeczną Centrum Kształcenia na Odległość w Rzańniku Plan podobnego w Nowym Lubielu Program Integracji Społecznej prowadzony przez Urząd Gminy / cały zespół	1	
8	Istniejące oznakowanie: ścieżki rowerowe, przyrodnicze, edukacyjne, tablice informacyjne o zabytkach? Praktycznie nie ma / dalsze plany są jednak związane z wytyczeniem ścieżek w całym powiecie wyszkowskim	1	
9	Ocena stopnia współpracy lokalnych przedsiębiorców turystycznych między sobą (czy wymieniają się informacjami i klientami, czy są zrzeszeni, czy lokalny hotel zamawia produkty u rolnika, itp.?) Dom Weselny zamawia u lokalnych rolników	1	
2.2	Bliskość rynku/ potencjał rynkowy (do 12 punktów)		7/12
10	Odległość od Warszawy/możliwości dojazdu		2
11	Liczba letników z własnymi działkami (uwaga: zbyt duża liczba ogranicza rozwój bazy noclegowej, ale wspiera inne działania. Ocenic potencjał) 700 działek rekreacyjnych głównie warszawiacy/ głównie nad Narwią ale też coraz więcej w okolicy lasu	1	
12	Liczba i charakterystyka turystów krajowych (wiek, sytuacja zawodowa i rodzinna, aktywność), rodziny z dziećmi itp. (głównie letnicy)	1	
13	Liczba turystów zagranicznych/rocznie/pochodzenie Brak. W byłym PGRze gospodarzy cudzoziemiec	0	
14	Osoby mieszkające na miejscu znające język obcy/młodzi, którzy mogą się wyspecjalizować w kierunku usług turystycznych : Jest potencjał wśród młodych (angielski w szkole, część chce zostać na miejscu)	1	
15	Ilość gospodarstw, które mogłyby rozpocząć agroturystykę : Parę osób mogłoby się zdecydować.		2
2.3	Stopień zaangażowania samorządu i lokalnych partnerów (do 16 punktów)		11/16
16	Czy samorząd jest gotów wyznaczyć osobę do opracowania planu/managera projektu rozwoju? tak		2
17	Czy samorząd jest gotów do stworzenia grupy roboczej z innymi lokalnymi partnerami? Jakimi partnerami? Tak, jest gotów rozpocząć proces	1	
18	Czy rozwój (Eko)turystyki jest zgodny ze strategią gminy? Strategia Rozwoju Gminy jest 3 letnia- na razie nie jest wpisany, ale turystyka jest ważnym elementem planów	1	

19	Czy gmina jest w stanie przeznaczyć jakieś środki (czasowe, lokalowe, finansowe) na promocję i rozwój ekoturystyki? (Szkolenie personelu i przedsiębiorców, spotkania grupy roboczej, centrum informacji, ulotki, strona internetowa itp.) Tak- strona, lokal, itp		1	
20	Czy gmina planuje przeznaczyć jakieś środki na inwestycje infrastrukturalne mogące wspomagać rozwój ekoturystyki? (Remont zabytków, utrzymanie miejsc publicznych, budowa kąpieliska, punkty widokowe, parki itp.) W tej chwili drogi/ parę jeszcze do asfaltowania Kanalizacja w Ochudne jz mechanizmu norweskiego Kanalizacja całej południowej części ale czekamy na fundusze UE W planie są ścieżki rowerowe na poziomie powiatu			2
21	Czy istnieją lokalni partnerzy (rolnicy, stowarzyszenia, przedsiębiorcy) wśród lokalnej społeczności, którzy są zainteresowani szerokim rozwojem tematu i udziałem w grupie roboczej? Kilka osób dałoby się namówić		1	
22	Czy mieszkańcy są zainteresowani zachowaniem zasobów kulturowych i przyrodniczych gminy? Raczej tak ale jest pewien problem z letnikami		1	
23	Czy samorząd gotów jest wyznaczyć osobę do pracy nad planem wraz z ekspertem polskim i norweskim i do przedstawienia planu radzie gminy? Tak			2
2.4	Stopień i możliwość ekologizacji (do 18 punktów)			12/18
24	Sytuacja gminy pod kątem gospodarki odpadami: Gmina prowadzi akcję przekonywania a nawet przymusy Firma MPO Ostrołęka , mieszkańcy mają podpisane umowy Jednak w tym roku opłata za składowanie odpadów wzrosła pięciokrotnie , gmina dopłacała 50% , worek 11 zł W umowie jest zapis że śmieci posegregowane odbierane są bezpłatnie ale firma chce z tego zrezygnować Prowadzone są akcje przeciwko wyrzucaniu śmieci na dziko			2
25	Sytuacja gminy pod kątem gospodarki wodno-ściekowej: Skanalizowany Rząśnik i Porządzie – 30 % mieszkańców W północnej części w kierunku oczyszczalni przydomowych		1	
26	Ogólna ocena jakości /czystości miejsc publicznych/stopnia zanieczyszczeń wizualnych: Gmina jest sprząta regularnie, zatrudniani są bezrobotni, budynki są raczej zadbane			2
27	Ocena świadomości ekologicznej mieszkańców (czy znają i doceniają walory środowiskowe swojej gminy?) Dużo w tym kierunku robią szkoły, sprzątanie świata , szczególnie zespół szkół w Rząśniku i w Porządziu			2
28	Ocena organizacji transportu lokalnego i możliwości zmniejszenia zanieczyszczeń: Transport autobusowy. Zanieczyszczenia są ograniczone (z dala od dużych dróg)		1	
29	Czy istniejące przedsiębiorstwa turystyczne/w tym baza noclegowa, żywieniowa i inne/ stwarzają podstawy/możliwości do wdrożenia standardów ekoturystycznych? częściowo		1	

30	Czy istnieją poważne zagrożenia czystości środowiska na terenie gminy (wymienić najważniejsze np.: ruch samochodowy, przemysł, inne. Ocena 0: poważne, ocena 2: brak) Dużo budynków pokrytych eternitem		1	
31	Jaka jest największa przeszkoda w stworzeniu planu rozwoju gminy jako ekoturystycznej (0:poważna, 2 niewielka) Brak ludzi		1	
32	Jaka jest największa przeszkoda dla rozwoju ekoturystyki w gminie? (0: poważna, 2: niewielka) Brak bazy noclegowej		1	
	W sumie punktów			87/120

**Podsumowanie wyników ankiety (potwierdzonych wizją lokalną) :
GMINA RZAŚNIK w sumie 87 punktów**

1.	Ocena zasobów turystycznych- do 56 punktów	46/56
1.1	Zasoby przyrodnicze-stopień atrakcyjności obszaru- do 20 punktów 2 rzeki- położenie wzdłuż Narwi, duża lesistość 30%, N2K, unikalne poldery	17/20
1.2	Zasoby kulturowe- stopień atrakcyjności (do 20 punktów) Są festyny, jarmarki, rzemieślnicy, zabytki. W planie reaktywacja orkiestry	17/20
1.3	Infrastruktura turystyczna (do 16 punktów) Brak bazy noclegowej i żywieniowej (tylko dom weselny) ale jest 1200 gosp. rolnych. Prom w Lubielu. Boisko i kort w szkole. W planie są ścieżki rowerowe też w ramach Greenways	12/16
2	Ocena potencjału rozwoju ekoturystycznego- do 64 punktów	41/64
2.1	Stopień organizacji i informacji (do 18 punktów) Jeszcze słaby ale w rozwoju- będzie punkt informacji i biblioteka w nowym urzędzie. Jest realizowany program integracji społecznej, jest centrum kształcenia na odległość	11/18
2.2	Bliskość rynku/ potencjał rynkowy (do 12 punktów) Blisko Warszawy, 700 działek letniskowych ale brak bazy noclegowej (1 gospodarstwo)	7/12
2.3	Stopień zaangażowania samorządu i lokalnych partnerów (do 16 punktów) Samorząd jest chętny ale na razie jest tylko 1 osoba wyznaczona do pracy nad tematem Po za tym turystyka nie jest na razie wpisana w strategię i brak bazy noclegowej oprócz 1 gospodarstwa (Dziubeła) i domu weselnego . Są jednak potencjalni przedsiębiorcy	11/16
2.4	Stopień i możliwość ekologizacji (do 18 punktów) MPO Ostrołęka. Problem śmieci głównie z letnikami. 30% gminy jest skanalizowane, w północnej części chcą robić oczyszczalnię przydomowe.	12/18

- Największe atuty gminy
Lokalizacja z dala od wszelkich ruchliwych dróg, dużo ziem uprawianych przez rolników, ładne tereny leśne, łąki, tereny nad Narwią. Aktywna polityka pro-ekologiczna samorządu.

- Najsłabsze punkty
Mało rozwinięta baza noclegowa (dom weselny, 1 gospodarstwo), brak bazy gastronomicznej.
Średnia czystość wody w Narwi.
Brak aktywnych stowarzyszeń.
- Czym się gmina wyróżnia
Lokalizacja z dala od ruchliwych dróg.
Duża lesistość, N2K.
Aktywny samorząd- nowoczesny urząd gminy, mały basen dla mieszkańców przy urzędzie, nowe boisko, wyasfaltowany plac targowy.
Położona wzdłuż Narwi.
- Wnioski
Gmina ma słabo rozwiniętą infrastrukturę typowo turystyczną ale duży potencjał- dobrą lokalizację i zasoby przyrodnicze, zupełny brak przemysłu, brak zanieczyszczeń wynikających z nadmiernego ruchu drogowego, aktywny samorząd potrafiący wykorzystać fundusze UE i przekonany do kierunku ekoturystycznego. Może zostać gminą modelową.